

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Mgr. Jany Brothánkové a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobkyně: **Z. P.**, zastoupena JUDr. Richardem Třeštíkem, advokátem, se sídlem Masarykova 43, 400 01 Ústí nad Labem, proti žalovanému: **Finanční úřad pro Ústecký kraj**, se sídlem Velká Hradební 39/61, 400 21 Ústí nad Labem, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného č. j. 1451500/14/2503-25200-506462 ze dne 4. 6. 2014, o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem č. j. 15 Af 58/2014 - 40 ze dne 14. 3. 2016,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení **3.400 Kč** do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jejího zástupce JUDr. Richarda Třeštíka, advokáta.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 4. 6. 2014, č. j. 1451500/14/2503-25200-506462 (dále jen „napadené rozhodnutí“), zamítl návrh žalobkyně na zastavení daňové exekuce srážkami z jiných příjmů manželky dlužníka J. P. dle § 252 odst. 2 a § 183 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění účinném od 1. 1. 2014 (dále jen „daňový řád“) a § 262a odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2014 do 30. 6. 2015 (dále jen „o. s. ř.“), nařízené exekučním příkazem ze dne 9. 4. 2014, č. j. 977556/14/2503-25200-506867.

[2] Žalobkyně napadla uvedené rozhodnutí žalovaného u Krajského soudu v Ústí nad Labem (dále jen „krajský soud“). Rozsudkem ze dne 14. 3. 2016, č. j. 15 Af 58/2014 - 40 (dále též „napadený rozsudek“), krajský soud žalobě vyhověl, rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[3] Krajský soud zjistil, že exekučním příkazem ze dne 9. 4. 2014 bylo správcem daně přistoupeno k exekuci srážkami ze mzdy nebo jiných příjmů žalobkyně jako manželky dlužníka. Exekuce byla nařízena k vymození daňových nedoplatků ve výši 12 719 403,55 Kč, úroku z prodlení ke dni 7. 4. 2014 ve výši 7 319 106,51 Kč, exekučních nákladů ke dni nařízení exekuce ve výši 401 170 Kč a úroku z prodlení ve výši repo sazby stanovené ČNB, platné pro první den příslušného kalendářního pololetí, zvýšené o 14 procentních bodů, z částky 10 134 724,55 Kč od 8. 4. 2014 do zaplacení. Soud vycházel z nesporné skutečnosti, že v době vzniku daňových nedoplatků, trvalo manželství žalobkyně a dlužníka a byl účinný zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“), podle jehož § 143 odst. 1 písm. b) společné jmění manželů tvořily rovněž závazky, které některému z manželů nebo oběma manželům společně vznikly za trvání manželství. Na základě § 3028 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, (dále jen „nový občanský zákoník“), vyvodil, že otázka, zda konkrétní dluh je či není součástí společného jmění manželů, se zásadně řeší podle úpravy účinné v době, kdy dluh vznikl.

[4] Pravomocným rozsudkem Okresního soudu v Děčíně č. j. 20 C 181/2010 – 11 ze dne 10. 6. 2011 (dále jen „rozsudek o zúžení SJM“), však bylo podle § 148 občanského zákoníku zúženo společné jmění žalobkyně a jejího manžela až na věci tvořící obvyklé vybavení společné domácnosti. Krajský soud proto uzavřel, že dluhy manžela žalobkyně vzniklé za manželství účastníků před datem právní moci tohoto rozsudku tvoří součást společného jmění žalobkyně a povinného a správce daně postupoval v souladu se zákonem, pakliže při nařízení daňové exekuce aplikoval § 262a odst. 2 o. s. ř., neboť takový způsob daňové exekuce zákon v rozhodné době umožňoval. Naopak dluhy manžela žalobkyně, které vznikly za období následující po právní moci rozsudku, tj. po 27. 7. 2011, do společného jmění žalobkyně a jejího manžela nepatří, a nelze zde aplikovat § 262a odst. 2 o. s. ř. ve znění účinném od 1. 1. 2014 do 30. 6. 2015. Byť žalobkyně k návrhu na zastavení exekuce nepředložila předmětný rozsudek, kterým bylo zúženo společné jmění manželů, došlo k nezákonnému nařízení exekuce pro část pohledávek, které již nemohly být součástí společného jmění manželů. Byl proto dán důvod pro částečné zastavení exekuce podle § 181 odst. 2 písm. a) daňového řádu.

[5] Soud závěrem zdůraznil, že žalovaný bude muset při dalším rozhodování zohlednit změnu o. s. ř. provedenou zákonem č. 139/2015 Sb., v důsledku níž nelze od 1. 7. 2015 již srážky ze mzdy manžela povinného naříditi ani k vymození dluhu patřícího do společného jmění manželů. Od tohoto data nelze ani pokračovat v již probíhajících srážkách v případech soudních výkonů, ani daňových exekucí, zahájených mezi 1. 1. 2013 a 1. 7. 2015, neboť o. s. ř. je procesním předpisem, u něhož platí, že pokud zákon nestanoví jinak, musí soud (a tedy i správní orgán) ve vykonávacím řízení postupovat a rozhodnout podle procesních norem ve znění účinném v době svého rozhodování. Výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy nebo jiného příjmu manžela povinného je nutno „ode dne 1. 7. 2015 zcela zastavit jako nepřípustný dle § 181 odst. 2 písm. j) daňového řádu“.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření

[6] Žalovaný (dále jen „stěžovatel“) napadl v záhlaví označený rozsudek krajského soudu kasační stížností, kterou opírá o důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), a navrhuje zdejšímu soudu, aby napadený rozsudek zrušil.

[7] Dle stěžovatele krajský soud věc nesprávně posoudil, když rozhodl na základě skutkového stavu, který žalobkyně doložila až při soudním jednání. Stěžovatel vycházel z jiného skutkového stavu než krajský soud, protože v době vydání napadeného rozhodnutí žalobkyně skutkový stav nedoložila. Stěžovatel vydal dne 9. 4. 2014 exekuční příkaz na srážky ze mzdy či jiné příjmy žalobkyně, která je manželkou daňového dlužníka (nedoplatky za zdaňovací období 2007, 2008, 2009, 2012 a 2013). V návrhu na zastavení daňové exekuce žalobkyně neuvedla (ani nedoložila), že společné jmění manželů bylo zúženo. Stěžovatel proto nesouhlasí, že krajský soud k rozsudku o zúžení SJM přihlédl. Jestliže jej žalobkyně nepředložila, bylo rozhodnutí stěžovatele vydáno v souladu se zákonem. Žalobkyně mohla podat nový návrh na zastavení exekuce z důvodu zúžení společného jmění manželů. Skutečný stav věci, který nemohl být stěžovateli znám, nemohl způsobit nezákonnost napadeného rozhodnutí.

[8] Stěžovatel dále nesouhlasí se závazným právním názorem, dle něhož je povinen zastavit exekuci zcela, nikoliv jen částečně. Krajský soud nesprávně vyložil přechodná ustanovení k novele o. s. ř. provedené zákonem č. 139/2015 Sb., dle nichž zůstávají zachovány právní účinky úkonů učiněných před účinností předmětné novely. Závěry rozsudku Nejvyššího soudu, na něž odkazuje krajský soud, nelze aplikovat na posouzení zákonnosti probíhající daňové exekuce. Na rozdíl od něj v nyní souzeném případě existují právní skutečnosti, jejichž ochrana zakládá nutnost aplikace příslušných ustanovení zákona ve znění účinném před novelou. U daňových exekucí na mzdu manžela zahájených před novelou je třeba chránit věřitele zachováním právních účinků dříve provedených úkonů. Výklad zaujatý krajským soudem je zcela v rozporu s tímto účelem přechodných ustanovení novely. Nevysvětlil, co je míněno zachováním právních účinků úkonů učiněných v daňové exekuci. Stěžovatel nesouhlasí, že již nelze pokračovat v daňových exekucích na mzdu manžela zahájených mezi 1. 1. 2013 a 1. 7. 2015.

[9] Žalobkyně ve svém vyjádření nejdříve upozornila, že napadený rozsudek byl stěžovateli doručen dne 16. 3. 2016 a kasační stížnost je opatřena razítkem podatelny Nejvyššího správního soudu až dnem 31. 3. 2016, což není v zákonné lhůtě dvou týdnů.

[10] Dále žalobkyně odkazuje na § 75 odst. 1, § 77 odst. 2 a § 78 odst. 6 s. ř. s. a uvádí, že soud při svém rozhodování vychází ze skutkového stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, nikoliv ze skutkového stavu zjištěného správním orgánem.

[11] Ve vztahu k možnosti provádět exekuci srážkami ze mzdy manžela povinného (zde žalobkyně) po 30. 6. 2015 se žalobkyně zcela ztotožňuje s právním názorem krajského soudu a podotýká, že i dle právní úpravy účinné před uvedeným datem nebylo možné

uplatnit tento druh exekuce k vymáhání dluhů manžela, které nejsou součástí společného jmění manželů.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[12] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že kasační stížnost má požadované náležitosti, byla podána osobou oprávněnou a včas. Vzhledem k vyjádření žalobkyně je třeba podotknout, že kasační stížnost je sice opatřena razítkem podatelny dnem 31. 3. 2016, nicméně k poštovní přepravě byla stěžovatelem předána již dne 29. 3. 2016, a byla tudíž podána včas. Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[13] Kasační stížnost **není** důvodná.

[14] Pro posouzení předmětu sporu je třeba, aby Nejvyšší správní soud odpověděl na dvě otázky: a) zda krajský soud měl přihlížet k pravomocnému rozsudku o zúžení SJM, přestože jej žalobkyně nepředložila již stěžovateli před vydáním napadeného rozhodnutí; a b) zda lze od 1. 7. 2015 pokračovat v exekuci srážkami ze mzdy (či z jiných příjmů) manžela povinného k vymožení dluhu spadajícího do společného jmění manželů, byla-li daňová exekuce zahájena mezi 1. 1. 2013 a 30. 6. 2015.

[15] Nejvyšší správní soud souhlasí s krajským soudem, že při přezkumu rozhodnutí, jímž byl zamítnut návrh žalobkyně na zastavení exekuce srážkami z jejího příjmu, nelze odhlédnout od pravomocného rozsudku, kterým bylo zúženo společné jmění manželů. Přestože žalobkyně uvedený rozsudek nepředložila již stěžovateli, v návrhu tvrdila, že daňový nedoplatek manžela je jeho výlučným dluhem a nepatří do společného jmění manželů. Stěžovatel ovšem návrhu nevyhověl s tím, že daňové nedoplatky vznikly v době trvání manželství a není mu známo, že by došlo k vypořádání či zúžení společného jmění manželů. Jak ale prokazuje předložený rozsudek, společné jmění manželů bylo pravomocně zúženo dne 27. 7. 2011. Z toho jednoznačně vyplynulo, že skutkový stav, ze kterého stěžovatel vycházel, nebyl zjištěn správně. Byť na vzniku této situace nesla svůj podíl i žalobkyně, nelze akceptovat výklad stěžovatele, dle něhož se k předloženému důkazu nemá přihlížet, jestliže nebyl předložen již ve správním řízení, přestože se vztahuje ke skutkovému stavu v době rozhodování správního orgánu.

[16] Jak uvedla již žalobkyně, zákon výslovně stanoví, že soud může provádět důkazy a skutkový stav posoudí na základě důkazů provedených správním orgánem i na základě vlastního dokazování (§ 77 odst. 2 s. ř. s.). Soudní řízení správní je založeno na tzv. plné jurisdikci, kdy soud přezkoumává i skutkový stav zjištěný správními orgány. To nutně předpokládá, že může provádět důkazy nezávisle na těch, které nashromáždil správní orgán. Samozřejmě za předpokladu, že zjišťované skutečnosti se vztahují ke stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Již v rozsudku ze dne 30. 8. 2016, č. j. 5 As 203/2015 - 141, Nejvyšší správní soud vyslovil, že soud může doplnit dokazování i za použití nových důkazů, které sice ve správním řízení nebyly předloženy, resp. nebyly součástí správního spisu, nicméně jsou schopny vypovídat o skutkovém stavu

pokračování

v době vydání správního rozhodnutí (lze jimi skutkový stav zjištěný správním orgánem ve správním řízení potvrdit nebo vyvrátit). V daném případě provedeným důkazem krajský soud vyvrátil zjištění stěžovatele, na základě nichž uzavřel, že vymáhané dluhy manžela žalobkyně spadají do společného jmění manželů. Názor stěžovatele zcela popírá smysl soudního přezkumu v soudním řízení správním, a Nejvyšší správní soud jej proto musel odmítnout.

[17] Nejvyšší správní soud nepřisvědčil ani druhé námitce stěžovatele. Je nesporné, že u exekucí zahájených po 1. 1. 2013 bylo možné podle § 262a odst. 2 o. s. ř. ve znění účinném do 30. 6. 2015 srážkami ze mzdy či jiného příjmu manžela povinného vymáhat dluh, který patří do společného jmění manželů. Dále je rovněž nesporné, že o. s. ř. ve znění účinném od 1. 7. 2015 tento způsob exekuce neumožňuje. Stěžovatel ovšem zpochybňuje výklad krajského soudu, dle kterého již nelze v exekuci srážkami ze mzdy manžela povinného pokračovat, byť byla nařízena před 1. 7. 2015. Svůj názor opírá o znění přechodného ustanovení k zákonu č. 139/2015 Sb., které stanoví, že *[n]ení-li dále stanoveno jinak, použije se exekuční řád a občanský soudní řád ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona i pro řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona; právní účinky úkonů, které v řízení nastaly přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, zůstávají zachovány (čl. IV. odst. 1).* Stěžovatel se pravděpodobně domnívá, že účinky exekučního příkazu vydaného v období od 1. 1. 2013 do 30. 6. 2015 mají být zachovány tak, že na základě něj lze srážky ze mzdy manžela povinného (zde žalobkyně) nadále provádět.

[18] Dle Nejvyššího správního soudu je z citovaného intertemporálního ustanovení nutno naopak vyvodit, že účinky již provedených úkonů mají být zachovány do té míry, že částky vymožené do 30. 6. 2015 budou použity k uspokojení věřitele a nelze požadovat jejich navrácení. Nicméně srážet další částky ze mzdy či jiného příjmu manžela povinného po novele č. 139/2015 Sb. již nelze. Tento výklad zcela odpovídá dikci přechodného ustanovení. V řízení se nadále postupuje podle novelizovaného znění o. s. ř., ale vymožené částky zůstávají nedotčeny (čili účinky provedených úkonů jsou zachovány).

[19] Nelze tedy souhlasit se stěžovatelem, že výklad krajského soudu pominul uvedené přechodné ustanovení. Nadto i Nejvyšší soud dospěl k totožnému závěru. V usnesení ze dne 24. 5. 2016, sp. zn. 20 Cdo 5236/2015, vyslovil (byť to nebylo nosným důvodem rozhodnutí), že „*shora uvedená novela v podobě zákona č. 139/2015 Sb. účinná od 1. července 2015 zachovala, pokud jde mimo jiné o vydobytí dluhu, který patří do společného jmění manželů, pouze možnost postihu pohledávky z účtu manžela povinného u peněžního ústavu (srov. § 262a odst. 4 o. s. ř. a § 42 odst. 4 ex. řádu shodně ve znění účinném od 1. července 2015), přičemž v souladu s intertemporálními ustanoveními této novely obsaženými v čl. IV bod. 1 se novelizované znění občanského soudního řádu a exekučního řádu ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona použije i pro řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. Nebo-li, i kdyby nebyl dovolatelkou podán zmiňovaný částečný návrh na zastavení exekuce ohledně srážek z její mzdy, byl by tento způsob provedení exekuce od 1. červenci 2015 bez dalšího nepřipustný*“.

IV. Závěr a náklady řízení

[20] Nejvyšší správní soud s ohledem na vše shora uvedené dospěl k závěru, že kasační stížnost je zjevně nedůvodná, a v souladu s § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. ji zamítl.

[21] Stěžovatel ve věci úspěch neměl, náhrada nákladů řízení mu proto nenáleží. Žalobkyně měla ve věci plný úspěch, proto jí Nejvyšší správní soud dle § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., přiznal náhradu nákladů řízení proti stěžovateli. Žalobkyně byla v řízení před Nejvyšším správním soudem zastoupena advokátem JUDr. Richardem Třeštíkem, který učinil ve věci jeden úkon právní služby – vyjádření ke kasační stížnosti [§ 11 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)]. Za každý úkon právní služby náleží zástupci mimosmluvní odměna ve výši 3.100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5. advokátního tarifu], která se zvyšuje o 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, celkem tedy **3.400 Kč**. Zdejší soud zástupci nepřiznal odměnu za převzetí a přípravu zastoupení v řízení o kasační stížnosti, protože zastupoval žalobkyni již v řízení před krajským soudem, a proto musel být s věcí náležitě seznámen. Celkem tak náklady řízení činí **3.400 Kč**. Uvedenou částku je stěžovatel povinen zaplatit žalobkyni k rukám zástupce JUDr. Richarda Třeštíka ve lhůtě 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 1. března 2017

Mgr. Jana Brothánková
předsedkyně senátu